สรุป ปัจจัยนามกิตก์

	พฤทธิ์	ลบที่สุดธาตุ	ลบ/แปลง อนุพันธ์/ปัจจัย	ตัวอย่างรูปศัพท์ที่ปรากฏ และจุดสังเกตท้ายศัพท์	ฉัฏฐีกัมมะ[๑]	บทหน้า/ลิงค์	คำแปล
กฺวิ		•	ลบ ~~กฺวิ~~	สยมฺภู อุรโค อตฺรโช		มีบทหน้าเสมอ	ผู้...[๒]
ณี	•		ลบ ~~ณ~~ *อนุพันธ์*	-อี; -อินี; -อิ: **ธมฺมวาที; ธมฺมวาทินี**; ธมฺมวาที		มีบทหน้าเสมอ	ผู้...โดยปกติ[๓]
ณฺวุ	•		แปลงเป็น **อก**	-อโก; -อิกา[๔]; -อกำ: **สาวโก; สาวิกา**; สาวกำ **การโก**	•		ผู้...
ตุ		◦		-ตา: **กตฺตา วตฺตา ทาตา**	•	เป็น ปุ. *(สตฺถุ)*	ผู้... (โดยปกติ)[๓]
รู		•	ลบ ~~รฺ~~ *อนุพันธ์*	-อู: **ปารคู วิญฺญู มตฺตญฺญู วธู** *(หน)* **ภิกฺขุ**[๕]		เป็น ปุ. *(วิญฺญู)*	ผู้...โดยปกติ[๓]
ข			ลบ ~~ข~~ *อนุพันธ์*	ทุ- สุ- อีส-: **ทุลฺลโภ; ทุลฺลภา; ทุลฺลภำ. สุกรำ อีสกฺกรำ**		บทหน้า: ทุ-สุ-	*(อันเขา)* ...โดย
ณฺย	•		ลบ ~~ณฺย~~, *แปลง*	-โย; -ยา; -ยำ: **เวเนยฺโย; จริยา; การิยำ** *แปลง*: **ทมฺโม วิชฺชา**			*(อันเขา)* พึง...; การ/ความ...
อ	••			-โอ; -อา; -อำ: **วินโย ชโน; กถา ปูชา; สุขาวหำ**			*ตามสาธนะ*
อิ				-อิ: **นิธิ นนฺทิ มุนิ สมาธิ**		เป็น ปุ. *(มุนิ)*	*ตามสาธนะ*
ณ	•		ลบ ~~ณ~~ *อนุพันธ์*	-โอ; -อา; -อำ: **กมฺมกาโร โรโค; วาจา; ทายำ**	•	มักเป็น ปุ.	*ตามสาธนะ*
ติ	•	•	*แปลงบ้าง*	-ติ: **มติ สติ สมฺปตฺติ คติ** *รูปแปลง*: **พุทฺธิ ทิฏฺฐิ วิสุทฺธิ**		เป็น อิต. *(รตฺติ)*	*ตามสาธนะ*
ยุ	••		เป็น -อน,(-อณ)	-โน; -นา; -นำ: **โกธโน เทสนา ภาวนา**[๖] **ปจนำ กรณำ คหณำ**[๗]	•	มักเป็น นปุ.	*ตามสาธนะ*
ตุำ		◦	*แปลงบ้าง*	-ตุำ: **กาตุำ คนฺตุำ วทิตุำ วตฺตุำ** *รูปแปลง*: **ทฏฺฐุำ ลทฺธุำ**			(อ.)การ..., เพื่อการ...
ตเว				-ตเว: **กาตเว คนฺตเว**			เพื่อการ...

[๑] ฉัฏฐีกัมมะ คือศัพท์ที่ลงฉัฏฐีวิภัตติ แต่แปลหักวิภัตติเป็นทุติยาวิภัตติในอรรถกรรม *(ซึ่ง)* ปัจจัยที่แปลหักฉัฏฐีวิภัตติได้ มี ๔ คือ ณ ณฺวุ ตุ ยุ เช่น
ณ: วตฺถานำ ราโค การย้อม ซึ่งผ้า ท.; **ณฺวุ**: ธมฺมสฺส เทสโก ผู้แสดง ซึ่งธรรม; **ตุ**: สุขสฺส ทาตา ผู้ให้ซึ่งสุข;
ยุ: สพฺพปาปสฺส อกรณำ การไม่ทำ ซึ่งบาปทั้งปวง [๒] ที่แปลว่า "ผู้..." ถ้าไม่ใช่บุคคล ใช้ 'อัน...' เช่น กมฺมโช (วิปาโก) อันเกิดแล้วจากกรรม
[๓] *หรือ* "ผู้มีการ...เป็นปกติ" [๔] แปลง อก เป็น อิกา [๕] ภิกฺขุ *รัสสะ อู* อิตถีลิงค์ เป็น ภิกฺขุนี [๖] พฤทธิ์ด้วยอำนาจ เณ เหตุปัจจัย
[๗] ธาตุลงท้ายด้วย รฺ แปลง **ยุ** เป็น อณ ลงท้ายด้วย หฺ แปลงเป็น อณ บ้าง แปลงเฉพาะบางธาตุ เช่น ญาณำ *(ญา)* สมโณ *(สม)*.
แปลงเป็น อานน เฉพาะ ญา ธาตุ เช่น (วิ)ชานนำ *(และแปลง ญา เป็น ชา)*.

• ปัจจัยที่เป็นลิงค์เดียว: ปุงลิงค์.: **ตุ** *(สตฺถุ)*, **รู** *(วิญฺญู)*, **อิ** *(มุนิ)*. อิตถีลิงค์: **ติ** *(รตฺติ)* ***(ณ** มักเป็น ปุงลิงค์. **ยุ** มักเป็น นปุงสกลิงค์)*
• ปัจจัยที่ลบพยัญชนะที่สุดธาตุได้: **กฺวิ รู ติ** ตุ ตุำ

การพฤทธิ์สระต้นธาตุ ธาตุสระเดียว: ธาตุหลายสระ: *สระต้นธาตุเป็นรัสสะ ไม่มีสังโยค*

• **ณี ณฺวุ ณฺย ณ**	อุ อู > **โอ** > **อาว**	อิ อี > **เอ** > **อาย**	อ > **อา**	อุ > **โอ**	อิ > **เอ**
•• **อ ยุ**	อุ อู > **โอ** > **อว**	อิ อี > **เอ** > **อย**		อุ > **โอ**	อิ > **เอ**

อนุพันธ์ คือ พยัญชนะที่ติดตามมากับปัจจัย แล้วลบทิ้งเมื่อนำไปประกอบกับศัพท์ ใช้กำหนดกฎเกณฑ์บางอย่าง เช่น

- ณฺ อนุพันธ์ เป็นเครื่องหมายให้พฤทธิ์ ดังนั้น ณี ปัจจัย ก็คือ อี ปัจจัยที่มีอำนาจพฤทธิ์ นั่นเอง
- ขฺ อนุพันธ์ เป็นเครื่องหมายให้ลงหลังธาตุที่มี ทุ-สุ-อีสำ เป็นบทหน้า (ข ปัจจัย = อ + ขฺ อนุพันธ์)